

Središče in uprava
Ljubljana,
Koroška ulica št. 6/II.

DELAVCI

Izhaja vsak četrtek.

Stane pesantna št. 1 1/2 bln,
mesečne št. 3 —, celoletno
35 bln. — Za štane izvod
na 68 para.

oglasi po dogovoru

ne bili frankozni
ar opozarjati
de organizacije.
se ne vračajo.
salje so pešarjne
preste.

Ljubljana knjižnica
L. MEBIANA
Izv. I
št. št. 8.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrallnski odbor GDSJ.)

Povratak slovenskih rudarjev v domovino.

Pred kratkim smo čitali, da se vrne iz westfalskih rudnikov okrog 40.000 rudarjev in njih rodbinskih članov v domovino.

O tem pa ni obvestil nihče ne delavske zbornice, ne strokovnih organizacij, zato smo mislili, da ta povratak še ni aktualen. Naenkrat — so začeli prvi rudarji prihajati. Carinarne na meji so jim delale sitnosti, doma ni bilo za njih sprejem ničesar preskrbljenega. Med tem je prišel — čutje in strmite — na naše literarno društvo Slovenska Matica opis, ki pravi, da se bodo ti rudarji res vrnili in da naj — Slovenska Matica poskrbi, da jih sprejme in porazdeli. — Slovenska Matica je odstopila ta dopis Delavski zbornici v Ljubljani, ki je sklicala v naglici anketo vseh, ki morejo dati v tej zadevi kako pojasnilo in pomagati pri povratku. Anketo je vodil s. Cobal, referat je podal dr. Likar. Navzoči zastopniki trgovske in obrtne zbornice in Rudarske oblasti so povedali, da so bili o tem povratku že obveščeni, da so povprašali, koliko rudarjev bi se dalo v njih področju zaposliti, — da so pa podali poročilo, da more dobiti po njihovem mnenju le par sto rudarjev doma delo in zaslužek.

Magistratni ravnatelj dr. Zarnik je podal par praktičnih zelo uvaževanja vrednih nasvetov, kako bi se naj transporte sprejelo in porazdelilo. Zastopnik oddelka za socialno politiko dr. Mrak je povedal, da pokrajinska uprava za priseljenec ne bo mogla dosti ukreniti, ker nimajo kreditov. Zastopnik Strokovne komisije s. Uratnik je protestiral proti lahkomiselnosti, s katero rešujejo naši vladni organi to vprašanje, od katerega zavisi dobrobit brezposelnih rudarjev, pa tudi ostalega delavstva.

Za prvo pomoč tem rudarjem ni dolžna skrbeti Slovenska Matica pa tudi Delavska zbornica ne, ampak vlada, ki bo zato morala najti tako kredite, kakor čez.

Dolžnost drugih faktorjev pa je, da opozore ministrstvo za socialno politiko, da je započelo to akcijo čim najnesrečneje in da naj ob 12. uri še popravi, kar se popravi da.

Izgleda, da je brezposelnost v Porurju začasna. Trajno tamošnji rudniki ne bodo ostali neizrabljeni, treba je le, da se sedanji politični boji v Porurju neha. Zato je vprašanje, če naši rudarji ne bodo našli prej dela tam, kjer se nahajajo, kakor bi ga našli doma. Naša vlada bi jih morala vzdrževati tudi doma, ker občine tega absolutno ne bodo zmogle. Tu nastane vprašanje, ali ne bi bilo bolje ljudi, kar tam podpirati, kjer so in kjer imajo menda vsaj stanovanja, kakor doma, kjer tudi tega deloma ne bodo imeli.

Če so te predpostavke napačne in je treba ljudi izseliti, potem naj se omogoči ljudem izselitev direktno v kraje, kjer morejo računati na delo in zaslužek. Ako takih krajev ni, je treba skrbeti zato, da se da ljudem zaslužek v domovini.

Tu pa mora priskočiti na pomoč vlada z velikopotezno organiziranimi zasilnimi deli. Dvomiti je, če je res mogoče zaposliti vse te ljudi pri razširjanju rudnikov.

Ni izključeno, da bi vodilo razširjanje poljedelske produkcije lažje do cilja in da bi bilo za naše gospodarstvo koristnejše. Pod vsakim pogojem pa se mora izreči naše delavstvo najostreje proti temu, da se pošilja delavstvo na slepo srečo domov, — če tudi se da naprej videti, da ne bodo našli doma dela.

Ta val priseljencev bo prodajal svojo delavno silo v najhujši bedi za vsako ceno. Zasluzka vkljub temu ne bo našel in se bo moral obrniti zopet v tujino, pač pa bo najbolj dobrodošel zaveznik reakcije, koji bo pomagal, da zmanjša delavne pogoje na vseh poljih.

Produktivne zadrage in delavski pokret.

(Nadaljevanje.)

Saveza te vrste združnega udejstvovanja s stališča interesov delavskega gibanja tudi nikomur ne moremo šteti za samega na sebi v posebno zaslugo. Pač pa se mora v interesu delavstva ljudi od take združne propagande zahtevati, da ne izvalja denarja z neurelnimi obetanj in da gospodari z zaupanim denarjem dobro.

To pa, so poklicani presojeti v prvi vrsti prizadeji sami.

Precejšnje pažnje pa je posvečati vprašanju, v koliko se ne skriva za tako propagando kapitalistična propaganda med delavstvom, propaganda po tistem vzorcu, ki smo jo v četrtem poglavju odločno odklonili.

V.

Nekateri mislijo na to, da bi mogle služiti produktivne zadrage kot pomožne sredstvo v mezdnih gibanjih. To je uvaževanja vredna misel, ki utegne prinesiti za posebno težka mezdna gibanja v malih rokodelskih obratih koristne rezultate. Treba pa je podčrtati, da je treba v ta namen produktivne zadrage za poseben način organizirati. Take produktivne zadrage bi morale imeti značaj kadrov, stoječih pod območjem strokovnih organizacij. Imeti bi morale

na razpolago veliko večja denarna sredstva, kakor bi jih v dejanskem obratovanju izkoristile, tako, da bi bila znatna razširitev mogoča.

Imeti bi morale izdelan uatančen gospodarski načrt za tako razširitev.

Take pomožne zadrage bi se dale koristno vporabiti, zlasti v slučajih meznih bojkotov, pa tudi v manjših stavkah.

Predpogoj za to, da se more na take zadrage le misliti, pa je razvito, pod vplivom strokovnih organizacij stoječe denarno združništvo, z neizrabljenimi naloženimi kapitali.

Produktivne zadrage, pri kojih se razvija obrat bolj, kakor razpoložljiva denarna sredstva, so za to nalogo docela neuporabne, ker že iz tega razloga ne prenesejo sezonske razširitve.

Obrati s tovarniškimi dimniki in milijoni bančnih kreditov, — so seveda vse prej kakor to.

Tudi to poglavje nam kaže na izreden pomen osredotočenja delavskih prihrankov pod območjem strokovnih organizacij.

VI.

Tako prihajamo do zadnjega vprašanja, do tega, ali uvajajo produktivne

zadrage res tak družabni red, da v njem ne bo konflikta med delom in kapitalom. Ta konflikt izgleda tam, kjer dela zadruga z vsemi člani in samo z njimi — na znotraj rešen.

A še to priznanje je treba podati z rezervo. Bolj popolno kot zadruga ga rešuje navaden konzorcij, družba, kjer je vsak član lastnik svojega dela rezerv. Pri zadrugi stoji članom nasproti — nevidna osebnost, pravna oseba, zadruga, ki poseduje rezerve. Tu stoji delu družabni kapital nasproti. Domneva, da si med tema dvema ni mogoče misliti nasprotja — je napačna.

Iz tega razloga produktivna zadruga in nje vodstvo, — ki bo zastopalo v čisto združni družbi interese kapitala, ne bo nikdar isto, kakor strokovna organizacija in nje vodstvo, ki bo zastopalo interese članstva.

V bodočem državno združnem gospodarstvu morajo biti vloge tako deljene, da bo vodila vsakokratna vlada produkcijo, vsakokratna opozicija pa strokovne organizacije.

Misel, da bi bile v stanu produktivne organizacije pri družabnem gospodarstvu kdaj strokovne nadomestiti, je docela napačna domneva.

VII.

Še eno misel moramo zavrniti. Misel, da so nam v stanu prinesiti produktivne zadrage socialistično družbo. Mnogo jih je, ki so začeli o osnovnih problemih socializma še le sedaj globlje razmišljati. Ti nam prinašajo sedaj na novo star, že stokrat premagan program, ki vidi novo družbo v tem, da se izročijo tovarne delavcem. Temu nasproti je treba poudariti, da bodo taki družabni obrati na zunaj še vedno kapitalistični. Še vedno bodo producirali tja v en dan. Še vedno bodo vsled tega prisiljeni voditi s konkurenco boj za trg, ki ga ne poznajo. Še vedno bodo padali iz kri-

ze v krizo. Še vedno bodo izkoriščali ali delali pod ceno, — kakor bo pač konkultura prinesla.

Celo to je veliko vprašanje, če bi se okorni družabni obrati v tej meri prilagodili kapitalističnemu gospodarstvu, kakor se gibčnejši privatni obrati. Tudi v tem oziru se ne sme vezati na produktivne zadrage pričakovanj, ki morajo varati.

Dostikrat čujemo ljudi grmeti proti »nesocialističnim« produktivnim zadrugam in hvaliti »socialistične«, — tiste, ki ne omejujejo števila članov in ki ločijo svoje rezerve in svoj obratni kapital tako strogo od premoženja članov, da si ga člani niti v slučaju razpusta ne morejo razdeliti, ampak ga morajo prepustiti državni združni zvezi, kakor je projektirano to v lepem soglasju s socialistično teorijo po našem novem združnem zakonu. Na žalost, da takih pravih socialističnih produktivnih zadrug skoro ne poznamo. Konzumi so temu idealu bližji — a so tudi lahko, kjer so udeleženi njih člani le z majhnim delom svoje eksistence. Ako bi bili v njih popolneje udeleženi, — potem bi se jasno videlo, da so oni problem — nastavljenstva nepopolno rešili.

Naprani vsem tem kritikam je treba povedati: Produktivne zadrage so, kakor združništvo sploh, dragocen vir izkušnje za gradbo nove družbe.

Vkljub vsemu temu pa ostaja osvojitve države in zveze vseh civiliziranih narodov, predpogoj socializma.

Od tu ven morajo iziti veliki gospodarski načrti, ki bodo porazdelili dele in kapital. Zadrage bodo v tem okviru izvršile le podrobno delo. Takrat tudi ne bo taka nezasišana žrtev, odreči se prigosposodarjenim rezervam. Takrat ne bo več dajatev brez protidajave, kakor je danes, zakaj kapitalne rezerve bodo po načrtu razdeljene in vsakemu sorazmerno na razpolago.

Vajensko vprašanje.

V ministru za trgovino in industrijo izdelujejo in pripravljajo nov obrtni red. V obrtnem redu pa bo načelno rešeno tudi vprašanje vajencev in upravičeno se bojimo, da bo rešeno vprašanje vajencev brez upoštevanja prizadežanih in brez ozira na postoječe gospodarske prilike in življenske razmere.

Zakon o zaščiti delavcev vajeniškega vprašanja, pravnega razmerja med vajenci, učnimi gospodarji in mojstri ni uredil, marveč je prepustil to ureditev obrtnemu redu, odnosno, glede vajencev veljajo še danes določila starega obrtnega reda.

Stari obrtni red ni rešil nastopnega temeljnega vprašanja: je-li učno razmerje (razmerje med vajencem in učnim gospodarjem ali mojstrom) zgolj vzgojno ali pa delovno razmerje. Večina določil obrtnega reda se nagiba sicer prvemu naziranjju, to je, da je učno razmerje motriti raz vidik vzgoje, izučanja, ne pa raz vidika delovnega medsebojnega razmerja. Predvsem govore zato določila, ki govore o očetovski oblasti mojstra, ki govore dalje, da naj pazi mojster na ponašanje vajenca, da ga naj navaja k delavnosti, izvrševanju verskih dolžnosti itd.

Na drugi strani pa naštevajo obrtni red med onimi, ki so redno zaposleni v obrtnih podjetjih in stoje torej v delovnem razmerju, to je med pomožnimi delavci tudi vajence.

Dalje predvideva tudi zakon o obrtnih sodiščih, da spadajo v področje

obrnih sodišč tudi spori izvirajoči iz učnega razmerja. Torej je zakon iz leta 1896 predvideval, da temelji učno razmerje med vajencem in mojstrom na enakih temeljih, kot pa razmerje med pomožnikom in mojstrom. Seveda nosijo tudi razsodbe obrtnega sodišča znake neenotnosti presojanja pravne nravi učnega razmerja.

Dvomimo, da so pri sestavljanju obrtnega reda proučili to vprašanje. Obrtni red pa naj tvori, v kolikor bo urejal pravno razmerje vajencev del bodočega enotnega, razmeram odgovarjajočega delovnega prava. Stari obrtni red je morda odgovarjal tistim časom, ko so vajenci bili zaposleni v obrti, rokodelstvu. Takrat je bilo morda izvedljivo, da je nadomeščal mojster vajencevega očeta. Nadomeščal pa je mojster očeta takrat tudi v tem, da je moral vajenca oblačiti, obuvati, hraniti. Mar naj dans akcijska družba prevzame očetovsko skrb za vajenca, ki je v njeni tovarni zaposlen? Pa naj morda akcijska družba po svojem predsedniku skrbi za to, da bo vajenec ob nedeljah in praznikih pobožno pri maši in da bo opravil vsaj enkrat v letu, to je o velikonočnem času sveto spoved?

Kako naj se torej uredi pravno razmerje vajencev?

Pravno razmerje vajencev se mora urediti po načelih splošnega delovnega pogodbenega prava. Učna pogodba je pogodba, na podlagi katere se vajenec potem praktičnega pouka izuči v obr-

nom ali trgovskem poklicu. Po tej pogodbi je mojster kot pogodbenik v vsakem slučaju obvezan, dolžan, da izuči vajenca. Pouk vajenca je torej bistveni del pogodbe.

Kaj pa dolguje na podlagi te pogodbe vajenec? V gotovih primerih dolguje vajenec učnino. Dalje pa obstoji obveznost vajenca v tem, da vrši za protivrednost v učenem razmerju posle, iz katerih ima mojster kot pogodbenik dobiček. Motriti je seveda pri tem učno dobo kot celoto. Kakor delo vajenca v prvih mesecih, v prvem času za mojstra morda brez večje vrednosti, tako je delo pred končno učno dobo mnogokrat mnogo vredno delu iznčenega, to je v

rednem delovnem razmerju stoječega delavca.

Ima če se motri vajeniška učna doba kot celota, mora priznati vsakdo, da je mojster deležen iz učne pogodbe dejansko večjih koristi kot vajenec. To izpričuje tendenca, ponekod je zakonito ustanovljeno, da se vajeniško delo plačuje, odškoduje, na drugi strani pa okolnost, da gradi marsikak obrtnik vse svoje uspehe, ves svoj dobiček na zaposlitev vajencev. Če bi bili vajenci v breme mojstru, če bi torej sam vajenec ne bil potrebno kavele, da ministrstvo lahko določi število vajencev, ki jih sme posameznik imeti.

Delavsko gibanje.

Zakonita socialna mezda.

Avstrija, ki je lahko vsem ostalim državam vzor glede ureditve mnogih poglavij socialnega delovnega prava, bo postala, kakor izgleda, naša učiteljica tudi glede zakonite prilagoditve med družinskemu stanju.

Ko je zahtevalo v letu 1923 uravnoteženje državnega gospodarstva, da se preneha z oddajanjem cenejših živil, se je prevrnila s tem povzročena obremenitev delavskih gospodinjstev na delodajalce. Zakoni, ki so urejali mezdu doklade ob rednem prilagodevanju draginje, so predvidevali tudi družinske doklade. Te družinske doklade pa se od februarja meseca leta 1922. niso več povišale, ker se je balo, da bi v očigled občutni gospodarski krizi posamezna podjetja preveč obremenila, če bi se družinske doklade zviševale splošno, ne upoštevajoč razmere posameznih podjetij. Mesto tega pa so predložili narodni skupščini zakonski osnutek, ki predvideva, da mora vsaka tarfna pogodba vsebovati tudi določila o družinskih dokladah.

Delojemalci, katerih mezdu vprašanje se ureja s kolektivno pogodbo, imajo pravico do družinskih doklad. Višina družinskih doklad se določa s tarfno pogodbo. — Če velja ta tarfna pogodba za več delodajalcev, se mora v tarfni pogodbi določiti tudi način, kako se bo izravnavala morebitna razlika, ki bi nastala s tem, da bi eno podjetje moralo plačati družinske doklade za večje število družinskih članov kot drugo.

Vemo, da pri nas še davno ni razumevanja za tako socialno sila važne zadeve. — Nasprotno, naši delodajalci uporabljajo vsa sredstva, da bi strmo glavili veljavne kolektivne pogodbe. Naša državna oblastva pa se ne zavedajo velikega socialnega pomena, ki ga imajo kolektivne pogodbe. Kaj še, da bi izkoristili po delavskih organizacijah priborjene in po njih očuvane kolektivne pogodbe za to, da bi zajamčili ekvi-

stenčni minimum družini, temelju države in družbe.

Koliko znašajo podjetniški dobički? Že zadnjič smo priobčili zanimivo študijo o podjetniških dobičkih v nekaterih državah. Danes izpopolnjujemo to študijo s še zanimivejšimi podatki iz Amerike. Ameriški list »People Legislative Service« preiskuje vzroke, zakaj so zapuščali leta 1922 farmerji (kmetje) deželo in šli v mesto za delavce in piše: Kaj je temu vzrok? Vzrok je iskati v naravnost strašnem načinu razdeljevanja produciranega blaga, ki se je razvilo v Ameriki pred našimi očmi. Farmer dobi samo 37 odstotkov zneska, ki ga mora plačati industrijski delavec za svoj pridelek, medtem ko dobi mestni delavec le 30 odstotkov tistega zneska, ki ga mora plačati delavec za poljedelske proizvode. Tako imata delavec in kmet v glavnem istega sovražnika: Sovražniki so tisti, ki obvladujejo ta razdeljevalni aparat, tisti, ki ga kontrolirajo in vodijo.

Članstvo Općega Radničkoga Saveza Jugoslavije.

Glasom statistike podane na kongresu Općega Radničkoga Saveza je šteje Opći Radnički Savez Jugoslavije koncem leta 1923 5830 redno plačujočih članov. Pod vplivom O. R. S. je stalo 22377 delavcev, ki so bili od časa do časa člani organizacije. Največja izmed podsekcij je bila sekcija lesne industrije, ki je štela 5487 članov in 18 podružnic. Za njo prihajajo: sekcija kemične industrije, ki šteje 9 podružnic in 362 članov, sladkorne industrije, ki šteje 7 podružnic s 492 člani, rudarske in ostalih industrij, ki štejejo 14 manjših podružnic z 988 člani.

Vaditeljski tečaj DTE radi obojivosti načelnika DTE odpade in se bo vršil kasneje.

Istotako ne sme nihče nabirati domače delavce za njih zaposlenje v tuji državi brez predhodnega specialnega dovolila ministrstva za socialno politiko, ki določi pogoje, ob katerih se smejo delavci najemati na račun inozemskih delodajalcev.

Vsak delodajalec kakor tudi vsa državna in samoupravna telesa, ki odpuste naenkrat več nego pet delavcev, morajo to prijaviti najbližji krajevni borzi dela še istega dne po izvršeni odpovedi z označbo števila in vrste poklica odpuščenih.

V krajih, kjer postujejo krajevne borze dela ali njih podružnice, kakor tudi v neposrednji okolici se ne smejo več izdajati dovolila za privatne borze dela.

Privatne profesionalne borze dela, ki že obstoje, bi se morale brez vsake odškodnine zatvoriti v roku enega leta, ko se ustanove krajevne borze dela, kar se ni zgodilo.

Vloge na državno borzo dela za posredovanje dela, odnosno delavcev, so oproščene vseh državnih taks. Posredovanje samo se vrši brezplačno.

V Sloveniji je sedež krajevne borze dela v Ljubljani. Podružnice so v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuju in Murški Soboti.

Kljub uspešnemu posredovanju dr-

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Strokovna komisija za Slovenijo v devet povratke slovenskih rudarjev.

Tajništvo Strokovne komisije (Pokrajinsko tajništvo G. R. S. J.) je poslalo na Mednarodno strokovno tajništvo v Amsterdam sledečo notico, s prošnjo, da se priobči v cirkularju Mednarodne strokovne zveze.

Glasom poročila S. H. S. konzulata v Düsseldorfu namerava S. H. S. vlada brezposelnim rudarjem v Porurju na ta način pomagati, da jim hoče omogočiti povratek v domovino.

Prosimo, da se v poštev prihajajoče rudarske rodbine opozore, da more računati po naših informacijah komaj par sto rudarjev na to, da dobe v rudnikih dela in zaslužek, med tem, ko znaša število rudarjev in njih rodbinskih članov, ki se nameravajo vrniti baje 40.000.

V kolikor nimajo ti rudarji v domovini svojecev, se izpostavljajo nevarnosti, da ne bodo dobili v domovini dela, pa tudi ne stanovanja.

Jugoslovanske strokovne organizacije bodo delale z vsem povdankom na to, da prisloži vlada brezposelnim državljanom v Porurju denarno na pomoč in da se izvede njih preselitev, če je izselitev od ta nujna naravnost v kraje, kjer bodo mogli računati na delo in zaslužek, oziroma, da jim da z zasilnimi deli možnost zaslužka.

Obenem se je obrnila Strokovna komisija na tajništvo Glavnega Radničkoga Saveza s prošnjo, naj se zavzame pri merodajnih faktorjih z vso silo za naše rudarje in da prepreči, da bi se jih lahkomiščno preseljevalo, in da bi se skrbelo, da dobijo streho, delo in kruh.

Organizacijam in dopisnikom!

Mnoge podružnice nam sporočajo, da dobe »Delavca« šele v ponedeljek in izražajo željo, naj ukrenemo, da bodo zaupniki dobivali list še v soboto, da ga člani podružnic lahko čez nedeljo prečitajo. Uredništvo »Delavca« to željo razume, zato je tudi ukrenilo vse potrebno, da bo list odšel izšel že v četrtek dopoldne. List bo do četrtega zvečer na ljubljanski pošti, tako, da ga mora vsak zaupnik prejeti najpozneje do sobote dopoldne.

Iz tega sledi, da mora biti rokopis za list nekoliko preje zbran. Vsi dopisi, ki jih uredništvo ne prejme do torka opoldne, za tisto številko odpadejo in jih objavimo šele v prihodnji številki. Vest iz organizacij, ki so nujne ali nedolžljive za prihodnji teden, sprejema uredništvo do srede zjutraj. Besedila oglašev se sprejema do srede opoldne. Izjeme ne bomo delali pri nikomur. — Glasilo organizacij ne more biti list po potrebi!

Železničarji.

Enoten strokovni list. Kakor pesnomo razmišljajo tudi hrvaški člani »Saveza železničarjev«, da se priključijo enotnemu strokovnemu listu za vse delavstvo. S tem korakom, ki smo ga v Sloveniji že izvedli se bode Savez denarno okrepil. Zato ga pozdravljamo.

Železničarji smo prišli — za trideset let nazaj. V Avstriji je izšla na 15. novembra 1893. leta tale naredba.

Po naredbi kraljevega svetnika nadinspektorja pl. Görgerja ima vse osobe severozapadne železnice izstopiti tekom 24 ur iz Saveza, ki mu predseduje zavičaj Alojz Valanski, blagajno pa vodi Viljem Tauer. V nasprotnem slučaju mora nositi vse posledice. To izjavo se mora poslati na direkcijo.

A kako je danes v Avstriji? Nad 90% vseh železničarjev je organiziranih v tem Savezu! Ta Savez je sila, o koji je dejni sam krščanski socialni železničarski minister, da se z njim ne sme delati eksperimentov.

Savez ima svojega zastopnika v vihovnem svetu železniškega ministrstva (strojevodjo sodruka Smejkal).

Po tridesetih letih se nekdanje stare, reakcionarne Avstrije ne da več spoznati. A zakaj? — Zato, ker so se železničarji zajedno z drugimi delavci skozi polnih trideset let vztrajno borili in koncem koncev — zmagali. A to, kar je bilo pred 30timi leti v Avstriji, to se sedaj pri nas ponavlja. Mi nimamo močnih krščanskih socialcev, zato pa imamo radikalno stranko, ki preganja železničarje ravno tako, kakor so jih preganjali krščanski socialci pred 30 in več leti v Avstriji. In kakor je prišel čas v Avstriji, tako bo prišel tudi pri nas tak čas, ko bodo morali reči radikalcu tudi o delavskem in železniškem prometu: z njimi se ni šaliti.

Vsem podružnicam Saveza železničarjev v Sloveniji! Uredništvo »Delavca« opaža, da železničarske podružnice ne dopisujejo v list s tisto vnemo, kakor druge stroke. Samoposebi umevno je, da železničarska rubrika v »Delavcu« le v tem slučaju izraz življenja in gibanja organizacije, ako bo organizacija o tem v list tudi poročala. V želji, da bo list tudi za železničarsko stroko odgovarjal, prosimo vse podružnice in železničarske zaupnike, da določijo v odborih dopisnika, ki bo list stalno obveščal o gibanju železničarske organizacije.

NK.

V naši kurilnici postaja položaj delavcev vedno težji in težji. Mučenja, ki se vrše nad delavci so prekoračile vse meje.

Tako so sodrugi Milan S. Petrovič in Trifun Gjurdjevič iz kurilnice odpuščeni naenkrat in brez vsakega vzroka, če-

Delavska zakonodaja v naši državi.

Občine, v katerih postujejo krajevne borze dela ali njih zastopništva, podružnice, morajo dajati tema na razpolago potrebne prostore, tako za njih pisarne kakor tudi za zavetišča in kuhinje.

Krajevne borze dela dajejo podporo v denarju, hrani, prenočišču ali druge vrste, ki jih predpiše ministrstvo za socialno politiko onim brezposelnim delavcem, ki se pri njih javijo za delo, pa ga ne dobe.

Razen tega smejo izdajati dovolila za polovično vožnjo na vseh državnih železnicah in drugih državnih občilih onim nezaposlenim delavcem, katerim niso mogle dobiti dela, če potujejo v druge kraje dela iskat.

Krajevne borze dela podajajo poleg delavske zbornice ministrstvu za socialno politiko glede dopustnosti dopotovanja inozemskih delavcev v našo državo. Noben delodajalec ne sme namreč po določbah zakona o zaščiti delavcev privajati delavcev iz inozemstva, dokler ne dobi za to dovolila, ki ga izdaja ministrstvo za socialno politiko na podlagi pisarne prošnje po zaslišanju krajevne borze dela in delavske zbornice.

žavno borze dela pa uživajo privatno posredovalnice večji sloves ker posredujejo le boljše službe in jamčijo za zanesljivost osebe.

Kazni.

Prestopki zoper določbe zakona o zaščiti delavcev se kaznujejo z denarno kaznijo od 300 do 5000 dinarjev. Ob ponovni kršitvi zakona, se kazanje lastnik podjetja poleg denarne kazni zaporom od enega do treh mesecev.

Kazni izrekajo pristojne inspekcije dela. Zoper kazenske razsodbe je dopusten priziv na ministrstvo za socialno politiko v roku 14 dni od dne obvestitve o kazenski razsodbi.

Zakon o zaščiti delavcev je v polni moči in veljavi. Izpremeniti ga more samo nov zakon, sprejet na postaven način v narodni skupščini in pravilno razglašen. Pravilniki in ministrske uredbe smejo zakon le pojasnjevati in izvajati v zmislu zakona, vse druge določbe so nezakonite in neveljavne.

II. Obrtni red, veljaven za Slovenijo.

(Zakon z dne 5. februarja 1907, avstr. drž. zak. št. 26.)

Službeno razmerje se ustanovi s pogodbo, ki jo sklene podjetnik obrta in delavec, obsejajočo določbe glede dela in plače. To je službena pogodba v prvem pomenu besede. Razen te pozna

obrotni red še učne pogodbe, to je pogodba, ki jo sklene obrtnik - mojster z očetom ali zakonitim zastopnikom vajenca, da bo oseba, ki stopi pri obrtniku v delo, v določenem roku praktično izužil spretnosti in ročnosti dotičnega obrta, bodisi proti nagradi, bodisi brezplačno.

A. Službena pogodba.

Glede sklepanja službene pogodbe in njene vsebine veljajo vobče določbe občega državlanskega zakonika, to je pogodbenika morata biti sposobna, dafi in prevzeti obveznost, privolitvev v pogodbo mora biti svobodna, resna, določna in razumljiva, predmet pogodbe mora biti dosegljiv, po zakonu dovoljen in ne zoper čast in poštenje. Ti pogoji zahtevajo za veljavnost delovne pogodbe.

Obrtni red pa predpisuje še posebne pogoje, ki se morajo izpolniti pri sklepanju pogodbe. To je v prvi vrsti določba, da morajo imeti obrtni pomožni delavci potrebna izkazila, kadar sklepajo pogodbo. Zakonito izkazilo je pri trgovinskem pomožnem osebju uradno potrjeno izpričevalo prejšnjega delodajalca, pri drugih delavcih pa delavska knjižica. Obrtniki, kateri sprejmejo v svojo službo pomožno osebje brez predpisanih izkazil, zagreše prestopok obrtnega reda, in samo obrtniki, pomožno osebje ne, pogodba pa je vskitna temu veljavna.

prav je delal zadnji za 17 let v delavnici in kurilnici.

Gre se še dalje in se je pričelo z edupučanjem v masah. Cele partije delavcev se odpuščajo. Kakor je v kurilnici, tako je tudi v železniški delavnici. V montaži je uveden stalno nadurno delo. Dela se tudi po noči in ob nedeljah za to nadurno delo se plača komaj 25 odstotni povišek na normalne plače. Čakar je ukinjena rodbinska - doklada pri livarjih vlada cela pobuna.

Neodvisna organizacija pri kateri je velik del teh ljudi na žalost organiziran, se kaže vedno manj sposoben, da kaj podvzame v zaščito svojih članov.

Mesto borbenega društva imajo livarji - eno pogrebno društvo. To naj mena da pomeni, da je za nas najglavneje to, da se nas čim najprej v redu pokopije. Naša edina nada, da se spreči teror in korupcija je v tem, da so se začele tu javljati socialistične organizacije, tako politične kakor strokovne, ki se tu zelo lepo razvija.

Kovinarska stroka.

KOVINARJI, POZOR!

Centralna uprava S. M. R. J. je razposlala na vse njene podružnice svoje izkaznice, ki so predpisane s pravilnikom. Take potne izkaznice dobi vsi oni člani, ki odpotujejo pri podružničnem blagajniku, kjer se imajo pravilno odjaviti.

Brez teh potnih izkaznic se ne bo nikomur izplačala potna podpora. Radi tega opozarjamo vse naše člane, ki mislijo odpotovati, da se pri svoji podružnici pravilno odjavijo in da zahtevajo potno izkaznico. Istotako opozarjamo vse podružnične blagajnike, da izstavijo vsakemu članu, ki se odjavi in ki je upravičen do podpore, potno izkaznico.

Centralna uprava S. M. R. J.

Guštanj. Na zadnjem občnem zboru podružnice Saveza metalnih delavcev je bil izvoljen sledeči odbor: Juh Luka, Štravs Janko, Vidrih Jože, Sterže Anton, Močnik Luka, Verčko Ivan; namestniki: Schniederhofer Silvester, Apohal Franž, Staltzer Enrik, Navaržnik Ferdinand, Ulšek Anton, Glavičar Jože.

Stavbinska stroka.

Resolucija

K drugi redni skupščini »Unije stavbinskih delavcev v Celju« o enotni tarifi in gospodarski politiki z ozirom na akcijo in taktiko.

V svrhu izboljšanja ekonomskega položaja in v svrhu ureditve mezd za delavstvo, ki je včlanjeno v »Unijo« je potrebno, da se upostavi

Vrhovni Strokovni in gospodarski svet, katerega bodo tvorile vse podružnice razdeljene po odsekih, ki so pri »Uniji« včlanjeni. VSGS ima nalogo slediti

o akciji in taktiki

za dosego v § 2. glavnih pravil navedenih namenov »Unije«. On ima doseganji način mezdne politike potom Zveze industrijev odpraviti ter se prilagoditi novim razmeram duhu časa.

VSGS ima skleniti za vsako pri »Uniji« včlanjeno stroko posebno pogodbo, koja se ima predložiti vsakega podjetju posebej. Delavstvo pa mora skušati povsod tako pogodbo izvojevati in jo uveljaviti potom obratnih organizacij. Dosedanja metoda večjih stavk obenem se naj opusti, ker bi koristila le podjetnikom, da bi importirali tuje delavce v našo državo. Namesto stavk se naj predvsem uvedejo bojkoti proti tvrdkam, ki sabotirajo socialne določbe po zakonu o zaščiti delavcev tako glede delovnega časa in plačilnih pogojev ter o priznanju obratnih zaupnikov in varstva mladoletnih delavcev. Za izvedbo enotne tarife je nadalje potrebno:

1. Posredovanje dela potom organizacije, kamor se ima vsak delavec obrniti, predno nastopi kako delo;
2. Organiziranje delavcev po obratih;
3. Upostavitve delavskih obratnih zaupnikov na stavbah in v obratih;
4. Napoved stavk in bojkota proti tvrdkam, ki ne priznavajo predložene tarife in obratnih zaupnikov in stroge izvrševanje bojkotov;

5. Odklenitev pogojev ali »Delavsko red«, ako se presleži po Zvezi industrijev brez sodelovanja VSGS;

6. Upostavitve se ima lastna produktivna zadruga, za katere se ima izvesti najširša agitacija in razpečevati znamke »Produkte«.

Resolucija

o ujedinenju stavbinskih organizacij v Jugoslaviji.

Za zdravo in idealno ujedinenje je potrebno predvsem ugotoviti način oziroma platformo za ujedinenje t. j. centralistično ali federalistično.

Z ozirom na to, da se že v stavbinskih organizacijah že leta 1920 izvršijo ujedinenje, katero se je pa kmalu izkazalo kot prerano in je povzročilo namesto zadovoljstvo splošno nezadovoljstvo med članstvom samim. Posledica tega ujedinenja je bila razsutje organizacije stavb. delavcev v Jugoslaviji. Zato stoji »Unija stavbinskih delavcev v Celju« na stališču, da se ima ujedinenje izvesti s popolnim soglasjem članstva ter stavi ostalim organizacijam stavb. stroke v Jugoslaviji v svrhu ujedinenja sledeče pogoje:

- 1.) Ugotovitev koliko vrst stavb. organizacij imamo v Jugoslaviji, ki stoje na razrednem stališču;
- 2.) Katere od teh organizacij pripadajo k amsterdamski in katere k moskovski internacionali;
- 3.) Koliko ima posamezna organizacija članov;
- 4.) Kaki so prispevki v posameznih organizacijah ter, koliko posedujejo organizacije premoženja (stavkovnega fonda) ter kaki so prispevki in dejatve članom.

Še le po ugotovitvi tega dejstva je mogoče pričeti akcijo za ujedinenje. Za izvedbo ujedinenja se poveri najmočnejša organizacija stavb. delavcev sporazumno z Glavnim Radničkim Savezom, da pripravi načrt za enotno organizacijo cele države; v načrtu pa mora obsegati take vrste stroke spadajo v stavb. organizacijo v naši državi.

Ujedinenje vseh stavbinskih organizacij z najširšo samoupravo v vsaki pokrajini smatra »Unija stavb. delavcev za prvi temelj, ki bo pripomogel k zbliznanju in medsebojnemu spoznavanju. Prvi začetek za akcijo ujedinenja se pa naj izvrši na ta način, da se ima spoznati članske pravice vsakemu članu menjajočih se organizacij sibelno po določilih o mednarodni ednevanju.

Delavske zadrugištv.

V Uradnem listu Štev. 9. pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 5. februarja t. l. se nahaja objava pod zadrugišnim registrom pod štev. 48. Vpis zadruga z besedilom »Splošna gradbena produktivna zadruga v Celju, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Obratni predmet zadruga je:

- 1.) pospešuje gospodarstvo članom s tem, da izvršuje skupno razne obrte, in sicer: a) zidarski obrt, b) tesarski obrt, c) stavbeno in pohištveno mizarstvo, d) stavbeno ključavničarstvo in ključavničarstvo za izdelovanje orodja, d) stavbeno kleparstvo in sploh vse koncesionalne obrte, spadajoče v stavbno (gradbeno) stroko, ter uporablja v dosego svojega namena vsa zakonita dopuščena sredstva;
- 2.) sodeluje pri podjetjih, ki se bavijo s panogami, navedenimi pod točkami a) do d) prvega odstavka;
- 3.) nalaga v svojem hranilnem oddelku prihranke članov in članov »Unije« stavbinskih delavcev, ali nje naslednji organizaciji in članov razrednih organizacij.

Zadruga pogodba z dne 6. novembra 1923.

Opravitni delež znaša 1000 Din ter se lahko vplačuje v tedenskih obrokih po 25 Din. (Pristopnina znaša 50 Din.)

Vsak zadrugišnik jamči s svojim opravitnim deležem in pa še z njega enkratnim zneskom.

Oznabila se izvršujejo v listih, ki se določijo iz z nabitkom v društvenih prostorih. Načelnštvo sestoji iz načelnika, tajnika in blagajnika.

Pravico zastopati zadruga imata iz besedilo firme podpisujeta skupno načelnik in tajnik.

Celje, dne 9. januarja 1924.

Oznanimo sodrugem v Celju, da se ugasilski produktivna zadruga, katere bo glavni pripomoček k izboljšanju gmejnega položaja delavcem vseh strok, ker, kakor je razvidno iz pravil in zadruga pogodbe, se bo zadruga bavila ne samo s stavbami, ampak tudi z drugimi opravili ter bo s tem izpodrinila pomembne koristilovce, ki so si nakupičevali kapital na stroške delavstva. V zadrugi pa lahko pomaga vsak, kdor se more pristopiti kot član pa lahko daje hranilne vloge zadrugi, seveda mora biti član take razredne strokovne organizacije. Mi ustanovitev zadruga pozdravljamo.

Poziv za pristop k »Splošni gradbeni produktivni zadrugi v Celju.

- 1.) Kdor se ne strinja, da kapitalisti izrabljajo delavce z nizkimi mezdami, ta naj pristopi k »Splošni gradbeni produktivni zadrugi v Celju.«
- 2.) Kdor se ne strinja s poslabšanjem socialne zakonodaje zlasti pa o odpravi zakona o zavarovanju in o zaščiti delavcev, ta naj pristopi k S. G. P. Z.;
- 3.) Kdor se ne strinja z ukinitvijo 8 urnega delavnika, ta naj pristopi k S. G. P. Z.;
- 4.) Kdor se ne strinja s pomanjkanjem stanovanj za delavce, ta naj pristopi k S. G. P. Z.;
- 5.) Kdor se ne strinja, da so delavci poleti prezaposleni in pozimi nezaposleni, ta naj pristopi k S. G. P. Z.;
- 6.) Kdor se ne strinja, da imajo stavbeni podjetniki ob koncu stavbene sezone mnogo preveč nekontroliranega dobička, delavci pa samo glad in pomanjkanje, ta naj pristopi k S. G. P. Z.;
- 7.) Kdor se ne strinja, da Zveza industrijev diktira nizke plače delavstvu posebno pa stavbinskemu, in jemlje delavstvu zakonite pravice, ki jih je buržuazija milostno podelila proletarijatu, ta naj pristopi k S. G. P. Z.;
- 8.) Kdor se ne strinja z nizkimi obrestmi v kapitalističnih denarnih vodih, ta naj poskrbi, da pride njegov denar v hranilni oddelek S. G. P. Z.;
- 9.) Kdor se ne strinja z ofenzivno bančnega kapitala, ki vzdržuje kapitalistično časopisje, katero piše proti delavskemu razredu, ta naj dela na to, da dobi zadrugištvost; moč;
- 10.) Kdor je za izvedbo socialne revolucije brez političnih fraz, ta naj pristopi in agitira za Splošno gradbeno produktivno zadruga v Celju, Vodni-Kova ulica štev 3.

Kemična stroka.

Male odgovora.

Poročevalec v »Jutru« štev. 18 piše, da so očitki proti obratvodnji neopravičeni in pravi, da so v tovarni nekateri med delavstvom, ki se ne morejo živeti v razmere, ki danes vladajo v naši kemični tovarni Moste pri Ljubljani. — Resnica je. Ni se mogoče prilagoditi razmeram, ne samo posameznikom, temveč vsemu delavstvu. To je razmeram, ki gospodarstvu tovarne škodujejo, posameznikom pa, ki podjetje upravljajo, pa koristijo. Take razmere niso vladale za časa tovarniške krize, ki jo je podjetje s pomočjo delavstva preživelo. Takrat ni tako šlo, kakor danes — danes pa gre, kaj ne? In tako ne bo šlo več, če gospodje, ki imajo gospodarstvo tega podjetja pod nadzorstvom, saj malo pregledajo razmere in zmoglost naših gospodov, katera tovarni več škoduje, kakor koristi. Pripravljeni smo vsak čas dokazati čisto resnico kaj koristi podjetju, ki je svojčas koristilo državi, danes pa posameznikom.

Pravi, da obratvodnja ni svojevoljno oklepal delavstva v »špange« in zapiral v temnice brez dovoljenja zato kompetentnih višjih dveh vojaških gospodov, ki sta bila isti čas vojne dobe nastavljeni v naši tovarni. Se li mogoče ne spominja ta mož, ki je na ta način užival svoje veselje, da je nekoč takratni nadporočnik Frucht, upravitelj naše tovarne, potožil napram delavstvu, da se je moral zagovarjati pri višji vojaški oblasti, da je z delavstvom, ki spada v vojaško dolžnost preveč popustljiv, to je pre-malo oster. Od kod je izviralo demunciranje? Gospod obratvodnja morda ve za to in sicer iz sledečega razloga: On je raje peljal marsikatero delavca v

raportu k drugemu nadporočniku, ki je bil ravnotako nensmiljen, kakor on sam. Take so bile in so še danes približno iste razmere. Discipline, na katero se poročevalec sklicuje se zaposleno delavstvo točno drži in pazi na škodo, ki je že nastala in se še uvaja na škodo podjetja in delavstva samega. — Delavec.

Mejstrana. Tukajšnja podružnica kemičnih delavcev je imela svoj redni občni zbor dne 27. januarja. Podružnica je lepo napredovala. Vsa poročila funkcionarjev so bila točno sprejeta na znanje. V smislu nadaljnjega razvoja naše podružnice je poročal sodr. Reje. Pri točki volitev odbora so bili izvoljeni v podružnični odbor: predsednik Čebašek Franc, namestnik Janša Franc, tajnik Vratnič Ernest, namestnik Hrastar Franc, blagajnik Bernik Franc, namestnik Bernik Ivan, knjižničar Rabič Valentin, namestnik Rabič Pavel, nadzorstvo Jamer Ivan in Legat Ivan. Odbor: Klančnik Jakob, Wuzela Oswald, Osach Alojz, namestniki Potočnik Ivan, Rekar Franc. Izvoljenemu odboru želimo obdo uspeha.

Medvede. Na podlagi sklepa zadnjega občnega zbora kemičnih (papirskih) delavcev naše organizacije, je Osrednje društvo kemičnih delavcev vložilo pritožbo na generalno ravnateljstvo Združenih papirnic Vevče vsled razmer, katere delavstvo trpi pri beljenju lepenske z 4 odstotno žvepleno kislino namesto 2 odstotno. Istotako se je sprostilo Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev, da razmere pri beljenju lepenske izrečno škodujejo zdravju delavstva. O izidu in rešitvi te zadeve bomo poročali v »Delavcu«.

Tekstilna stroka.

Tržič. V nedeljo, dne 10. februarja se je zopet vršil pri nas dobro obiskan strokovni shod predilniških delavcev. Dokaz, da volja za enotno strokovno organizacijo predilniškega delavstva raste. Glede združenja delavstva v enotno organizacijo je poročal tajnik Osrednjega društva kemičnih delavcev sodr. Reje. V debato so posegli tudi tovariši on nasprotno organizacije t. j. Jug. strok. zveze. Izjavili so se, da enotna strokovna organizacija ni mogoča vsled racepljenosti. Mi pa pravimo, da je mogoča, torej izvedljiva in da preje ne odnehamo, da delavstvo prepričamo, da versko, narodno in politično prepričanje v strokovni organizaciji v Tržiču ne igra danes nobene vloge, pač pa le dolžnost, da se vsak mezdni delavec zaveda, da je trpja poleg svojega bližnjega, da mora delati, ako hoče živeti. Zato delavec in delavka predilniške stroke, organiziraj se v enotni strokovni razredni organizaciji. Ker le v taki organizaciji ti je zasiguran napredek. Več prihodnjaj.

Vestnik „Svobode“.

Sveboda v Sp. Šiški. Z ozirom na to, ker je bilo predčasno izpraznjeno več odborških mest, in je treba to naknaditi se bo vršil dne 23. t. m. ob 19. uri v Zadrugišnem domu občni zbor podružnice.

V slučaju nezadostnega obiska članov, se bo vršil eno uro kasneje občni zbor ob vsakem številu. — Predsednik.

Guštanj. V soboto, dne 9. t. m. se je vršil V. redni občni zbor tukajšnje Svobode, ki je s svojim potekom pokazal lepo sliko kulturnega dela v preteklem letu, posebno pa še z ozirom na razdrapano razmera v delavskem pokretu sploh. Udeležba je bila lepa. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Matije Gradišnik predsednik, Luka Juh namestnik; Josip Orosel tajnik; Maks Keber namestnik; Emerik Stalcer blagajnik; Franc Mezner namestnik; Friderik Tasotja, Franc Kučar, Ivan Verčko, odborniki. Mezner Franc in Maks Keber pregledovalca računov; za odseke sta bila izvoljena: Pogorevček Franc, predsednik telovadnega in Borštnar Josip predsednik dramatičnega odseka. Ostale funkcionarje odsekov bodo izvolili člani odsekov na posebnih zborovanjih. Knjižnico je prevzel s. Kuhar z namestnikom Josipom Stanetom. Novi odbor jamči za vstrajno delo tudi v tem letu. Po občnem zboru je predaval s. Bajt iz Slovenjgradca o tem: Kulturno delo Svobode v primeri s kulturnim delovanjem buržoaznih kulturnih društev.

Čestovnice. V nedeljo, dne 17. t. m., gostuje guštanjska Svoboda na Prevaljški na sdru tamkašnje Svobode s 5 dejavnih komedij »Babilon«. Začetek ob 10. uri. Na svidenje, Prevaljščani!

Objave.

Obrednje društvo živilskih delavcev združbencev v Rogaski Slatinici sklicuje za dne 17. februarja t. l. svoj redni letni občni zbor v gostilni pri Lipi, s sledečimi dnevnimi redom: 1. Poročilo odbora, 2. Volitev novega odbora, 3. Služajnosti. Začetek ob 5. uri popoldne. **Čebur.**

Trbovlje. Podružnica Unije slov. rudarjev v Trbovljah sklicuje za nedeljo, dne 17. II. t. l. ob 4. uri popoldan v Del. domu v Trbovljah svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Vsacega člana dolžnost je, da se občnega zbora udeleži, da si poveže, kaj nam ni všeč, ter da si določimo nove smernice za bodoče delo. — **Čdbor.**

Z resnice in dokazi na dom! Pozivljam g. Marcell Zorgeja, bivšega nar. poslanca umrle lažikomunistične stranke, da očitke, ki jih je izustil dne 3. februarja 1924 na progi Trbovlje v vialku št. 48 zoper mene, da sem jaz njegovega komunističnega pristaša g. Jakšiča, železničarja v Zidanem mostu pri ekrajnem glavarstvu v Celju ovadil, vsled česar je bil on premeščen v Siskak izjavljam, da g. Marcell Zorge vedno laže ter pripominjam, da nisem

nikdar in nikjer avadil nobenega komunistu in ne socialistu in spleh nikogar pri nobeni pol. oblasti, ki bi se našale na demokracijo kakor ta g. Zorge trdi. Ovadil sem že množičnega kapitalista, če je kršil občni red ali kake druge pe zakon e zaščiti delavcev važno določbo. Zato pozivljam g. Marcell Zorge, da svoje neosnovane očitke dokumentarično ali pa s pričami dokaže sicer bi javnost mislila, da obrekuje, denuncira in laže ter krade čast tistemu, ki slučajno ne soglaša z frazami Zorgovega kalibra, katere so spravile slovenski rudarski in železničarski proletarijat na kant.

Alojzj Leskovšek, strok. tajnik v Celju.

Zahvala. — Podpisani se najtopleje zahvaljujem usnjarem tovarne »Indus« za nabrano svoto 160 Din 75 para, ki so jo zbrali za časa moje bolezni. — **Matiija Rogelj.**

Zahvala. Podpisana se vsem sodrugom in sodružicam zahvaljujem za podporo v znesku 204.75 Din darovano za časa moje bolezni. **Marija Vrhunc.**

Zahvala. Vljudno se zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam iz tovarne za klej za podeljeno podporo v znesku 107.25 Din. Izrekam pristrčno zahvalo za vaše sočutje. **Franja Podboršek.**

Podpisani se najtopleje zahvaljujem sodarjem v pivovarni »Union« za nabrani znesek Din 111.—, katerega so mi darovali za časa moje brezposelnosti. **Frane Senč.**

značaja. Baje se s tem gibanjem strinja celo Venicelos sam. Vmes imajo svoje reke Komuni.

Narodna skupščina v Beogradu »zboruje« in sicer tako živahno, da jo mora predsednik pri vsaki seji prekiniti, da se poslanci odpočijejo in pridejo do nove sape. Predsednik vlade Pašić je radno in vedno bolan, minister finance dr. Ninčić pa samo lakrat, ako ima podati kako pojasnilo o tem ali o nekem državnem »posluc«.

Zadnji teden je razburjala politične javnost afera bivšega ministra Lazice Markovića, ki je bil obtožen, da je zlorabljal svojo ministrsko oblast v osebne in strankarske namene. Dočim je opozicija odločno zahtevala, naj se Marković izroči sodišču, so se zanj postavili radikalci in ga rešil gotovega zapora.

Radičevci se približujejo Beogradu, pravzaprav opoziciji. Prošli teden sta dopotovala v Beograd dva delegata Radičeve stranke in konferirala z zastopniki opozicije: demokrati, klerikalci in Turki. V svojem postopanju pa sta bila hudo previdna in sta izjavila, da je njihov prihod v Beograd samo »informativnega značaja«.

Razno.

Bela vrana. Ob priliki svojega potovanja po evropski celini je obiskal Henry S. Deunison, predsednik velikega manufakturnega podjetja v Ameriki, tudi Mednarodni urad dela v Genfu. Tu je imel daljše predavanje o upravi svojega podjetja in o načinu, kako so deležni njegovi delavci tudi dobička, ki ga ima tvrdka. Izjavil je, da imajo delničarji tega podjetja pač pravico do dividend za njihov kapital, nimajo pa prav nikakega vpliva na upravo podjetja, ker pri upravi nimajo pravice do glasovanja o njenih smernicah. Poleg tega dobe vsi trgovski nastavljenici podjetja (10% vsega osobja) del čistega dobička, ki ga ima podjetje. Trgovski nastavljenici bodo dobili polagama tudi ves vpliv na vodstvo podjetja. Za ostalo osobje se je organiziral obratni svet, ki odloča o vseh delavnih sporih in razmerah. Delavci nimajo pravico organiziranja. Poleg trgovskih nastavljenecv se razdeli tudi ostalemu osobju del čistega dobička, ki ga ima podjetje. Ta razdeljeni kapital med delavci znaša skupno že tretjino vsega kapitala, s katerim podjetje razpolaga.

UTRINKI.

Socializem je delo razuma ne skrabi.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ruše. V naznanilo občnega zbora ste pozabili zapisati dan, kedaj se bo vršil. Če se bo čes, nam nakrudno sporočite.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Frane Svetek.
Odgovorni urednik: Jože Berdaja.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Kino „Ljubljanski dvor“.
Družina verižnika Grabiliča.
14., 15., 16. in 17. febr.

Kazan.
15., 16. in 17. februarja
KINO MATICA

Usedelauski zlet v Ljubljani!
Tvrdka
Peter Capuder
Ljubljana, Vidovdanska cesta 2
priporoča za ta izlet:
Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 12. februarja 1924.

Amerika je že izdavnica znana kot dežela »škandalov«, izmed katerih je širnemu svetu najbolj poznan »panamski škandal«. Pri tej priliki so gotovi spekulanti obogateli na račun graditeljev, ki so zamislili in zasnovali ta ogromni in naravnost veličastni načrt zveze Velikega in Atlantskega oceana. Amerika, dežela avantur, pa seveda ni ostala pri Panami, temveč smo čuli in čujemo vsako leto o novih škandalih, aferah in afe-ricah, ki pa so vse gospodarskega značaja, ne kakor na Madžarskem, kjer se mora ministrski predsednik vsak mesec dvobojevati s kakim opozicionalnim poslancem. Američani so preveč praktični ljudje! — Zadnji škandal, ki se je zgodil v Ameriki, in sicer v Zedinjenih državah, se zove »petrolejski škandal«. — Kakor znano, se naprednejše države pri pogonu svojih podjetij, zlasti pa pri la-đjah poslužujejo raje petroleja kot premoga. Iz tega razloga je toliko mednarodnih sporov, pri čemer seveda trpi le proletarijat. V Ameriki se nahajajo ogromni vrelci petroleja, last zasebnikov in privatnih družb. Država jih je odkupila. Bivši minister Hardingovega kabineta Faal pa je z vrednotnicami in obveznicami za odkup teh petrolejskih vrelcev spekuliral na borzi, še preden je bila pogodba sploh podpisana. Pri tem je baje »zaradil« okoli 6 milijonov angleških funtov, kar znači bajno višino zasebnega imetja. Novi predsednik Coolidge ni stvari mogel mirno gledati in je odredil, naj posebna komisija preišče poslovanje dičnega Faala in ga postavi pred sodišče. Senat se pa o tem ne strinja. Tako se sedaj vrši v Zedinjenih državah srdit boj med predstavniki državnih oblasti, ob katerem se javno mnenje ljuti, jezi, smeje in zabava... Torej ni samo Jugoslavija dežela korupcije, škandalov in afer. Ministri so pač povsod enaki...

Medtem ko se pleto politične zveze med Ameriko in Anglijo, je planil ameriški velekapital po nemškem gospodarstvu. Med ameriško in nemško veleindustrijo so se razvila živahna pogajanja o sodelovanju na svetovnem tržišču. — Zadnje tedne je šlo zlasti za fabrikacijo avtomobilov, pri čemer nastopa nekaj velikih ameriških družb v zvezi z nemškimi bankirji, ki so investirali svoje kapitale v ta namen. Te dni se menda v Berlinu ameriški zastopniki, ki konferirajo z nemškimi denarnimi mogotci.

Evropa se nahaja v dobi razpuščanja parlamentov, v kolikor že niso sestavljene nove vlade. Za Italijo prihaja Francija, ki radi burnih prizorov, ki se vedno vrše v parlamentu, namerava zbornico razpustiti in razpisati nove volitve. Seveda se vlada zaveda možnosti, da pogori, zato zasedaj še okleva in tiplje, kje in kako naj nastopi. Očividno, a zanikano nesoglasje z Anglijo, hudo po-ostruje notranje politično stanje.

Da se povrnemo k Nemčiji! Med nemškimi gospodarji in politiki se je razvil odkrit boj glede Amerike. Politiki se hočejo osamosvojiti vsakršnih vplivov iz inozemstva, dočim gospodarstvo, kapital seveda, stremi za tem, da se spoji, oziroma ude mednarodnemu kapitalu. V času, ko se sklepajo pogodbe med ameriški in nemškimi podjetji, nemško poslaništvo v Washingtonu povodom smrti bivšega ameriškega predsednika Wilsona, ni hotelo izkazati zad-ajo čast pokojniku na ta način, da po mednarodnem običaju spusti zastavo na pol droga. Ta čin je izzval v ameriški javnosti veliko razburjenje. Verjetno je, da bo javno mnenje Zedinjenih držav pritislilo na finančne kroge Amerike, ki se prav sedaj bavijo z mislijo posojila Nemčiji. To bi utegnilo imeti usodne posledice za Nemčijo.

Iz Grške zopet prihajajo vesti o prevratu, ki naj bo to pot monarhističnega

!! Ne zamudite !!
ugodne prilike, ki se Vam nudi ravno sedaj.
ŽENSKO VOLNENO BLAGO vseh vrst ter listre zamorete dobiti najceneje pri tvrdki
!! LJUBLJANA A. DULAR MIKLOŠIČEVA CESTA 36 !!
kjer se prodaja globoko pod tovarniškimi cenami na drobno in debelo. Oglejte si!

ZADRUŽNA BANKA
v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5
sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.
Delniški kapital K 12.000.000.
Brzojavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.

1000 krat
je poplačan trud in delo gospodinje, ako pri pranju uporablja dosledno samo
MILO „GAZELA“

Zmožni
usnjarski pomočniki
se takoj sprejmejo. Reflektanti naj se oglase pri tovarni usnja
A. PODVINEC & CIE.
RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU.